



РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ С. Х. С.

Виходац раз у тиждиу. — Цена на малай рок
100 динар. На 1/4 рока 50 динар. Поведник ч. 2 динар.
Владител: Руске Народне Просветне Друштво.
Одбивачателски редактор Димитрије Павич.

Нови Сад
штварток 19. марта 1925.

Рукописи и други писма треба посыпавати на адресу „Руски Новини“ Нови Сад, Богдановићева улица бр. 2. — Претплату на Руске Народне Просветне Друштво Руски Крстур (Бачка).

Будзме зложни

Славянски княз Святополук мал веци синох. Пред свою шмерц звал их ту себе и поучи их да буду зложници на тоз способ. Розкажал приноси съден свои пруцихи и гвардел силом: „Вежите какди посдини спод до рукох и преломи го!“ Какди спробовал пацаговал геваль тамаљ але ніенде не могол снопа преламац. На то гвари Святополук, „Розяжись снои“ и спрѣбуйце какди пруцик окреме преломиц! Розяжали и без жадного труда легко преламали пруцихи. Княз Святополук дал им на то таку поуку: „Деци мои кед будзете зложни и ведно ше тримац як тоз снои, будзете зложни и віхто вас не традиц азанац и надвлацац, але кед будзете зложни и какди на свою страну пацагац, какди вас легко зламе и надвлацац, як що и ви този пруцихи.“ — О мали час умар и княз. Його деци не послухали пораду свогого оца и их держава же роспада.

Найважче и едине условие за напредоване дајднога народа и особене так малкото як ми Русини, ест народна злага. И то злага у шицких направах нарочнога живота. Злага на просветним, економичским и политичким полок. На просветниим полю будземе зложни, кед какди посдини вежне активну учаси у нашој просветнине роботи, кед шицки нашо сили сконцентрујеме у нашим просветним друштвима. Школованим

людима должност народа дац токо цо добре, цо научеши у школах, бо то народни капитал.

Наши шицки интелигенција парасткогу роду, вишколована, вое парастким внойом и зато народ ма право захтевац од нас, да му удзелі од плода своје интелигенције. Народ уложек капитал а ми дужни процент. Можеме шмелю подвеси, же наша интелигенција воопише уж и вое длом указала як треба зложни робиц у просветним народним наприму. Але за народну працу ис досц лем сцеплоси и робота интелигенције. Ту треба да вое другеј стране прииде похваловости народу. Народ треба да рохоли важносц просвети и привреме својих јеља и у першији торе материјално: записује до Просветнога Друштва, претплачује новини и роширује добру књижку. Знаје то мој, гвари једна присловка. Як що не можеме буц мојни без влоги, так не можеме а и прийти до знания без злоги.

Барс нам потребно да зме зложни и у газдовским живоцем. Зато треба лем кућици указац плакетију ћерца. Медаи нашим народом сст вельо худобних але сст вельо и мајтих людима. Недави не можу јејиц без других. Па кед зме влагавији једи на других, прецо да ше морјиме и да не будземе зложни. А та злага ше указује, кед и пр. једи другоме најдзе роботу, отвори кредит, послужи му у потреби и т. д.

Не менеј важне и политическа злага. Еден сербски владика гварел: я будаем гласац на ту страну, котра највећеј зробела за Християнски виру и Цркву. Так нај пове и какди Русин. Не будзем у такеј стране, котра увредује моју совисц, хтора шмих роби вое моје святыне, хтора пропагира цивилно винчане, забранује учиц катаклизис у школах або посила и таких учителја, које вирују Христа вое школох.

Будзме дакле зложни у шицких шицки за једнога, једен за шицких.

Кулиджова политика

4. того месеца почала власи и служба а. Кулиџа (Coolidge), президента Злучених Држава у Сјевернји Америци на темељу народногу избору. З тей нагоди отримал велику промову (бешеду), когру служило већеј јак 18 милиони народу помоћу телефону без дроту. У тей промови вирск, яку политику дума провадији прес идуши 4 роки својога президенства. Помеди ипшими видно, же и вон прошије шлебоднога усљедоваша до Злучених Држава, котрих с вон президентом. Але и видно, же велику моју држави најдумал вихасновац на уложеној швети, па шветски мир. Цикаве (интересантне) с, који гима најважнейшим за отримање стапило много, цистскога миру; ево Јого слова: „Лем закопи на праведносци

зов спискама, даскељо пријоветки и писи, у нашим календару содержаних велико опширасије.

У главним може чегања нашега календара разделији на три часи: пријоветки, драми и писи (белетристика);

знајствени стаги и описи сбитија у нашим народима.

У пријоветкох и писија указал наш календар за початок прилични успехи, котри треба задековати нашому поети о Др. Гаврилу Коствићу. Јого пријоветки „Дидо и баба“, „Два лайташи“, и Јого писи „Крестур“, „Бачка моја“, „Поздрав мајерија“ и вельо други пријти у народе зов вельо раздеси и зов разумњом. Окрем тога биши у календару већеј красни преводи пријоветкох як су: Кондаш - наказателник, Опришок, Добри людас, Зов вашару и други. Од народних писија дан добри

ФЕЛЬТОН

ПЕЙЦРОЧНЦА
РУСКОГО КАЛЕНДАРУ

Того року видачо нашо Просветне Друштво је писац календар. Вредно је зглагодији на пејцроћицу нашог календара Јого развитку и напредовању и оценити Јого вредносц, котру вон ма у дјеловању просветнога друштва и за просветовање нашог народа.

Перши почетак дјеловања нашог Просветнога Друштва указал је народу најбажаји у видавању Руског Календара. Водство друштва уложило велики труда до тога, да календар видије цо лепши и да буде народу цо најмилши.

И успех не хибел. Народ барз на фризију полубел је свог календара. З њим бажаји полубел и свог власнија језик, свога обичаја, виру и во-

опице цалије свог народни живот. З початку було и таких, котри зов недовиријом дочековали Руски Календар. Але з рока на рок Јаон постајац народу више малии и по нашим велалох людима цо је даљи више зов венчима жадашњом очековали Јого надруковане.

А по јакеј драги пошло водство Просветнога Друштва у видавању Руског Календара? То најлепше можеме видији, кед вежњеме до рук тоги пејц Календари, која до теј раз видјало нашо Просветне Друштво.

У њимаје вельо поуки у јаких обставинах, на јакиј способ почали јешиши просвета медаи нашим народом зов књижку, а сст вельо поуки и за роботу Просветнога Друштва у будучности.

Наши календари вельо је разликује од других календара. Док у других календарах виходац описи најновијих сбитија у држави, у швејцаре,

засновані и вира у Бога запевнюю (осигурую) швейцькі мир! Лем вира у Бога приведе, рижин народи до братерства". „Америка ніяк не сис установниці жемське царство преліванім креви. Войско, хторе вона на предок носила, не войско меча, але крика. Вижита держава, до котрой настої привесць цале чловечество, не походзи од чловека, але од Бога. Америка не жада ніч веци лем за служку милосці од Бога!" Так гутурел недавно президент найушореншай и наймоцнейшай держави на швеце, а руски учитель Тимко у Керестуре виручує криж зос школі! Чи вон дума, же с мудрейши як Кулидр? Яки ши мали!

Професор е.

БОЛЬШЕВИЦКИ СТРАХОТИ

Ми уж веци раз писали о страхотах, цо их тоги живи у чловечим целу — котрим мене большевисти, робя нац народом. Особено ше руцеля да викорепя зос шериох народа шицку думу и виру у Бога. Дабоме, же им перша ствар нацадніц на священикох и іх викореніц. По словах евангелия: Вдер пастира и ови ше розіду. — Але шицки страхоти надвисув событие, котре ше стало дня 6. марта, того року. Уварошу Харкову поляли зос беззином католіческого священіка Федукевича и всі житівого запалели. Прето же бранел право церкви и народа прощін тих живирох.

Неблагодарни дзеци

Тих дньох приведли на поліцію у Загребу єдину жобрачку, стару 70 роки. Вона спала у юній дрэварні а кажде рано пошла жобрац. Ишло так од дня на даснь док служило здравліс. Але од даскелью дні стара ше ледво цагала од старосци и хороти. У подраных рендох приведли ю на поліцію, да ю намесца до жобрачного дому. — Медзитим у

писні Вл. Няради (Американец): „Кед уж мац із за ким не дзбала", „як ше ей звімсцело"; и Петро Дудаш: „Кед я видзе на яр вонка на польо", „Пейц роки зме були з дому." Тоти писні ше (окрем іштей) у народзе шпиваю и маю красни арні.

Од драмох треба сломнуц од Дра Гаврила Костельника „Гу Христови" и од Петра Ризничі „На синокосу". У Календару ёст писні и од наших младших писательох (І. Крайцар, М. З. и Фейса).

III

У календару заступаю у великом числу знаштавені, поучни статі. Добре бы было да ше вони у дальній будучносци зменшую на тот способ, да ше по при календару, у котрим най бы было найвеци легкого и забавного читання, знаштавни статі друкую у окреміх книжочкох, котры бы ше могли нараз

твёрдзело ше, же пона не паша гражданка але зос Польскай. Баш у тог час, кед поліційски урядник гвард, же упита польски кохудат, задуркали на двері два елегантны дами зос ёдним дзівчечом, котры пришли визирац насоч. Указало ше, же то були дзівки и унука бідней старицы. Вони у хадрабініх шматох и зос златом на рукамі а ні ше не обращали до мацері а ні ше дзешко не шмелю приблікіц гу пей кед старица дзівглі руки гу Іому. Поліція на концу примушшла дами да заплаца мацері устримование. На драже до своёй дрэварні замедляла од превельского жалю над такими неблагодарними дзецми. И док ей дзівки роскошную по Пеніту, дзе одати стара их мац умера од гладу. Шыцко Бог видан.

ХРИСТИЯНСТВО И ПОЛИТИКА У ПОЕДИНИХ ДЕРЖАВОХ

Пиш: М. М.

(доволічні)

Белгия. Можеме павесць, же найцікавіша жем на швеце, цо ше тиче Політики. Там вілада уж дас 40 рокі Християнска стрынка, па напісце у духу праведносці управия зос державу. Ту вілада права шлебода за кожду віру ту вілада єднакосці братство. Ту прекята християнска просніта. Нет такого заведенія, що було хасовите за члов. дружтво, да го Белгія німа. Там соціальний вопрос прилично регламін держава їх стара за худобініх и за земледільціх и роботніх. Гоц су кайгустейші населені держава на швеце ишак благоістане вілада. Нужди нет. Але ту ше поістуе Христова віра. Ту министрове з пацеркамі иду кожди дзеци до церкві и прічащаю ше. Ту ше за розширені віри медні органами найвеци дава у пеежу и креак т. ё. отада нахідза місіонаре по иду по швеце нахідзаці гу поган. народам.

Прето Бог и благослови таку жем. Але вівато християне робя, — боря ше. Стоя на чорхе як катоначи дзесь и тоц. На тих наї ме упітра ініції народи на швеце. Най жно Белгійски християне.

Енглеска. Наїсілнейші держава на

зоз календаром предавац як здна книшка.

Знаносці заступаю скоро у шицких структох (фахох). Гоц и не було окремій поради, ишак ше у тим нашла красна злога медні писателями.

У духовліх чтеціях поучовали народ о віри: преосвящені владика о. Др. Дионізій Няради, керестурски парох о. М. Мудри, о. Ю. Біндас, о. Ю. Павич, о. Ю. Бессеріні и другі.

Зоз земельнису и исторії обробел веци ствари о. М. Мудри. Зоз рабункох канонік о. Д. Надь, зоз дошкілій исторії Др. Г. Костельник, зоз кніжконосці М. Черняк, зоз соціології и народній економії М. Вінай и Ю. Біндас, зоз газдества Ю. Біндас и Ю. Манойлов, зоз правних наукіх І. Крайцар и Ю. Павич, зоз педагогії М. Сівч, зоз дохторства (медицини) Др. Жилник и Др. Полях.

швеце в Енглеска. У тей державі уж од давніх вучили ше поштовац закон Христов. Кед Французы виганяли монахів и монахінів зос жемі, теди ях Енглеска зос роширеніма руками прымала. Вона ішак ценіла туту учени и розумні душі, як Французы санскулоти; вона знала, же од тих людзіх лем хасен може мац, а не чходу. Монаси вінадай спірят любоя зос слоном и ділом. Вони су па фронти християнскай просвіта Енглеска вояці не руна віру христоку, але ю помага, дзе може. Там вілада полна шлебода и жгдае ше так відасля не швеце, як у Енглескай. Шыцко жывот защищы вонка на улицы, а людзе ше зацягну до домох и иду по церквіх и мадля ше. Там ше зос віри из роби шмих, але ше поднера вінада. Та безбожства ёст вінада; Воне ше разы салошайка и ребя ше як решкі до кожного бо людас слаби гришки. Презо и треба кореніц, а не шириц ик роби безвірни держави.

Америка. Оадаль ёст модернайшай новей — упоренай державі од Америки Па по там видаме? Відаме, же там вілада потполна шлебода сірим віри. Хто бул у Америки, та на своё очі видася, як та велько церкви, як там ходзя людзе до церкви. Шкоды церквіні маю правы обстойнісці. Наказавац, віру шицки, шме ше х на яких пляцох и на улицах. Вінадай шлебода. Правда же ёст велько криви віри, але то лем доказуе, же людзе глядаю Бога. Неприятеле віри су им шлебоды муларс (фраказуши), котры жеража кожду поінтыву віру, держава як держава поістуе віру. Кед ще отнера вінада парламента теди ше отвера з молитву гу Богу. Этого ше видан же мудри напредні пароди поістуло закон Христов. То треба да будзе и у нашай державі, кед сцеме, да придае мир и задовольство медзі нас. Борые ше прето за Християнскую політику, а таманье паганску безвірску.

НАЙНОВШЕ ВІДУМСТВО У ТЕХНИКІ

Же мож телеграфовац дакому, телефоновац то уж шицки знаме. А же ёст и такі телефони-телеграфи, котры и без струнох-дротох ві-

Зоз описох домашніх событийох приноши календарг Опіяццені гроба и крижка Петра Копчая, Апостольске посланство у Бачкей и інші.

IV

Важки за календари и слики, які приношуць. Наї календар прынес велько красни слики зоз народнаго жывоту и зоз наших валалох.

Од сликох би требаю да будзе у кождым року по возможности заступани: слики зоз державных событийох и зоз швецких событийох, национальны руски слики, домашні слики, слики зоз знаноскох (према статьях) и зоз уметності.

Исто так би требаю да будзе у кождым календару по юно важные событие зоз державы и зоз швеца голам укратко.

У тей критики спомнүти лем найглавнейши ствари. До тера зе было новинох и прето ше поедини календари не критизовало. Од тера

